

PROF. DR. YILDIRIM ÜÇTUĞ KİMDİR?

1956 yılında İstanbul'da doğan Yıldırım Üçtuğ, Saint Joseph Fransız Erkek Lisesi'ni bitirdikten sonra Ankara'da ODTÜ Elektrik-Elektronik Mühendisliği Fakültesi'nden 1979'da mezun oldu. ODTÜ'den ayrılmayan Üçtuğ, 1982'de yüksek lisans ve 1986'da da doktora derecelerini aldı. Yöneticiliğe ilk adımını, doktora öğrencisiyken Öğrenci İşlerinden Sorumlu Başkan Yardımcısı olarak atan Yıldırım Üçtuğ 1988'de doçent, 1994 yılında ise profesör oldu. Daha sonra sırasıyla; ODTÜ Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölüm Başkanı Yardımcılığı (1985-1989), ODTÜ Mühendislik Fakültesi Dekan Yardımcılığı (1989-1992), ODTÜ Rektör Danışmanlığı (1992-1997) ve ODTÜ Mühendislik Fakültesi Dekanlığı (1997-2003) görevlerinde bulunan Prof. Dr. Yıldırım Üçtuğ, Mühendislik Dekanları Konseyi'nin (MDK) kurucusu olarak 2000-2003 yılları arasında bu konseyin genel sekreterliğini de yaptı.

Prof. Üçtuğ, ODTÜ'de bulunduğu süre içinde ÖSYM Yönetim Kurulu Üyeliği, ODTÜ KOSGEB İcra Kurulu Üyeliği, TÜBİTAK-ODTÜ-BİLTEN Yönetim Kurulu Üyeliği ve ODTÜ Prof. Dr. Mustafa N. Parlar Eğitim ve Araştırma Vakfı Müttevelli Heyet Üyeliği görevlerini de üstlendi.

2007 Ağustosundan bu yana İstanbul'da görev yaptığı Bahçeşehir Üniversitesi'nde Akademik İşlerden Sorumlu Rektör Yardımcısı unvanını taşıyan Prof. Dr. Yıldırım Üçtuğ'un, uluslararası dergi ve kitaplarda yayımlanmış dokuz makalesi, ulusal ve uluslararası konferanslarda sunulmuş yirmi beş bildirisi bulunuyor.

MÜHENDİSLİK EĞİTİMİ ve GELECEĞİN MÜHENDİSLERİ

Yazar Ersin Toker

“Her ne yapıyorsa onu en iyi şekilde yapan, konuşma hızı düşünme hızına asla yetişemeyen bir dahidir kendisi...”

“Müthiş kaliteli ve kibar bir insan. Öğrencileri asla kapıdan çevirmez. Sabırla elinden geldiğince cevaplar...”

“Rivayet olunur ki perdenin veya boş yerin olmadığı bir salonda yapılan bir sınav esnasında güneşten rahatsız olan bir öğrenci için pencerenin önünde 1 saat dikilmiştir...”

Prof. Dr. Yıldırım Üçtuğ hakkında öğrencilerin Ekşi Sözlük'te yazdıkları düşüncelerin hemen hemen tamamı bu doğrultuda. Elektrik-elektronik mühendisliği öğrenimini ODTÜ'de tamamladıktan sonra 25 yıl süreyle öğrenci yetiştiren Prof. Üçtuğ, öğrencilerine kendini sevdi hocalığının yanı sıra mühendislik eğitimine ilişkin verdiği katkılar ve yaptığı çalışmalarla da öne çıkan bir bilim insanı. Mühendislik Eğitim Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (MÜDEK) kurucusu olan ve mühendis olmanın aynı zamanda çözüm odaklı olmayı gerektirdiğini vurgulayan Üçtuğ, çocukluğundan beri ilgi duyduğu okuyuculuktan yazarlığa geçiş yaparak iki polisiye roman kaleme aldı. 2007 yılı yazından bu yana Bahçeşehir Üniversitesi Akademik İşlerden Sorumlu Rektör Yardımcılığı görevini sürdüren Prof. Dr. Yıldırım Üçtuğ, Türkiye'de mühendislik eğitimi, mühendislerin geleceği, yaşam verimliliği ve polisiye romanlar üzerine sorularımızı yanıtladı.

Elektrik Mühendisliği: Mühendislik alanındaki gelişimi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Prof. Üçtuğ: Mühendislik mesleğinin kimi dallarında baş döndürücü bir gelişme var, ama hepsinde değil. Örneğin inşaat mühendisliğine baktığımız zaman mutlaka gelişmeler görülür, teknolojinin yarattığı farklılıklar bunlar. Ama inşaat mühendisliği ile örneğin bir elektronik mühendisliğini ya da bilgisayar mühendisliğini karşılaştırdığınız zaman arada ciddi farklılıklar çıkar. Çünkü bu alanda her şey çok fazla ve hızla değişiyor. Ben ODTÜ'de öğrenciyken elektronik dersinde transistörü öğrenen ilk gruptuk. Bizden öncekilere lamba anlatılırdı. Yanlış hatırlamıyorsam yüksek lisans yaparken mikroislemcilerle ilgili bir ders aldım. Günümüzde lisansın vazgeçilmez derslerinden biri oldu bu. Transistör ise neredeyse unutulmaya yüz tuttu. Artık entegre devreler söz konusu. Elektronikte, bilgisayarda hatta makine mühendisliğinin bazı alanlarında inanılmaz bir ilerleme var.

Bir başka açıdan baktığımızda, mühendisliğin bir temel kısmı var; o değişmiyor, matematiğe dayalı, temel bilimlere dayalı kısım değişmiyor. Fakat uygulama açısından büyük değişim geçiriyor. Bazı dalların biraraya gelmesinden, birleşmesinden bir takım yeni dallar ortaya çıkıyor. Örneğin, tıpta mühendisliğin kullanılmasıyla otürü biyomedikal mühendisliği oluştu. Makine mühendisliği ile elektronik mühendisliği başlangıçta aynı noktadan çıkmıştı. Bir yüz yıllık ayrılıktan sonra “mekatronik” denilen bir konuda tekrar buluştular. Bunların hepsi son yıllarda mühendislikte yaşanan gelişmeler.

Mühendislik Verimi Öğreten Bir Dal

Elektrik Mühendisliği: Verimli olmakla mühendis olmak arasında ne gibi bir bağ var?

Prof. Üçtuğ: Mühendislik, tabii ki verimi öğreten bir dal. Her şeyden önce mühendislik çözüm üzerine kurulu bir meslek. Sonuçta bir şeyi çözmek için eğitiliyorsunuz. Eğitim hayatınız tümüyle problem çözmeye dayalı oluyor. Bu diğer disiplinlerde bu denli yok. Kimi disiplin sadece tartışmaya dayalı insan yetiştiriyor. Kimi disiplin sadece eleştiriye dayalı insan yetiştiriyor. Kimi disiplin belli bir yaratıcılık verebiliyor, ama bu yaratıcılık sanat ağırlıklı bir yaratıcılık oluyor, oysa mühendislikte hedef çözümdür. Tabii ki bu çözümün irdelenme aşaması var, tartışılma aşaması var, ama mühendis bu aşamaları çok uzatmaktan yana değildir. Belli bir noktada şunu biliyor mühendis; hiçbir şeyin maksimumu ya da minimumu yoktur ama her şeyin bir optimumu vardır. Sınırlanmış belli koşullar içerisinde en iyiyi bulabilirsiniz. Hiçbir zaman mükemmel bir tasarım yoktur. Belli bir hata payı içerisinde bir çözüme ulaşmamız gerekir. Bu eğitimi sürekli verdiğimiz için mühendisler belki de yaşamda daha verimli olabiliyorlar. Ara adımlarla, aradaki arayışlarla, tartışmalarla çok uzun zaman kaybetmek istemiyorlar. Sıkılıyorlar bundan. Önerdiğiniz cevaba birçok eleştiri getirilebilir. Daha az eleştiri getiren bir başka cevap bulun o zaman! Eğer bulamıyorsanız o takdirde bu çözüm kabul edilmek zorundadır, diye düşünüyoruz genellikle.

Üniversite Hocalığı Aktörlükten Farksız

Elektrik Mühendisliği: İyi ders anlatmanın ve sonucunu almanın püf noktaları nedir?

Prof. Üçtuğ: Bunu çok düşündüm. Bu konuda ODTÜ'deyken, aramıza yeni katılan genç arkadaşlarımıza, "dikkat edilmesi gereken hususlar" konusunda seminerler verirdik. Hep söyleye geldiğim bir şey vardır: Dünyada bütün ülkelerde geçerli olan üst düzey bir takım meslekler vardır. Doktorluk gibi, mühendislik gibi ve sayabiliyorsanız bu mesleklerden bir tanesi de öğretim üyeliğidir. Saygın bir meslektir, ama bütün bu meslekler içerisinde eğitim almadan yerine getirilen

tek meslek, öğretim üyeliğidir. Doktor tıp eğitimi alır doktorluk yapar, avukat hukuk eğitimi alır avukatlık yapar, ama öğretim üyesi elektrik mühendisliği eğitimi alıp hocalık yapar üniversitede. Bunun eğitimi alınmaz. Dolayısıyla da herkes kendi hocasından gördüğünü, bütün öğrencilik hayatı boyunca onlardan edindiği deneyimleri birleştirerek hocalık yapar. Genellikle de üniversiteler öğretim üyesi seçerken, öncelikle araştırma kapasitesine, yaptığı yayınlara vb. bakarlar. İşin "Ne kadar hocadır" kısmına daha az bakılır, hatta çoğu zaman hiç bakılmaz. Çok iyi araştırmaları olmasına rağmen, çok engin bilgileri olmasına rağmen bunu öğrenciyeye yeterince aktaramayan hocalarımız olmuştur. Ders verdiğim süre boyunca kendimi her zaman, karşımda oturan çocuğun yerine koymuşumdur. Bu anlattıklarım onun tarafından nasıl algılanıyor? Bir önceki söylediğimle bir sonraki söylediğim arasında bir mantık bağı kurdum mu? Yoksa öğrenci için havada, askıda mı kalıyor bunlar? Öğrencilik yıllarında en çok rahatsız olduğum hususlardan bir tanesi şu idi: Karşımdaki hocanın bana göre bağlantısız, ilintisiz, tutarsız bir takım bilgileri peş peşe vermesi. Ben bir mühendislik öğrencisi olarak hep o mantıklı bağlantıyı arardım.

Ses tonumu mümkün olduğunca değiştirerek ders anlatırım. Arkadaşlarıma hep şunu söylemişimdir: "Üniversite hocalığı özellikle aktörlükten farksız bir şeydir." O geçen iki saat içerisinde orada bir piyeste rol almışçasına oyun oynuyorsunuz. Her şeyinizle; mimiklerinizle, el kol hareketlerinizle, ses tonunuzla... Orada müthiş bir konsantrasyon gerekir, o oyunu iki saatlik bir perdenin sonuna kadar çok büyük bir ciddiyetle oynayıp, dersten öyle çıkarsınız. Ben hakikaten derslerden inanılmaz derecede yorgun çıkarım. Yoksa şunu yapmak çok kolaydır: Yüzünüzü tahtaya döner, dersi verir, çıkar gidirsiniz... Dersi hakkıyla vermek hakikaten zor, uğraştırıcıdır. Bu işin bir sevmek tarafı, bir özen gösterme tarafı, bir de öğrenciyeye saygı gösterme tarafı var. Öğretim üyeliğine 1984'de başladım. 25 senedir ders veriyorum. Herhalde bu 25 yıl boyunca öğrencilere haber vermeden (yurtdışında olunca haber veriyorsunuz), son dakikadaki gelişmelerden dolayı haber vermeden, derse girmemişliğimin sayısı ya 3'tür ya 4'tür.

Yabancı Dilde Ders Anlatma Zorluğu

Elektrik Mühendisliği: Ders anlatırken, öğrencilerin dikkatini canlı tutmak için neler yapıyorsunuz?

Prof. Üçtuğ: Çocukları canlı tutmak için derslerimi çok interaktif yaparım. Sürekli karşımdaki grupta konuşurum. Her söyleyeceğim cümleyi önce onlara söyletmeye çalışırım. Bunu da bir öğrenciyi parmakla göstererek yapmam; bu o öğrenciyi çok rahatsız eder. Fakat sınıftaki bir grup öğrenci size rahatlıkla katılırlar. Karşılıklı bir diyalog içinde; "Bakin bir cümle daha geliyor, bir sonraki cümleyi tahmin edin, sözcüğü bulun" şeklinde onları uyanık tutmaya çalışırım.

Karşımdaki insanların bir takım yetenekleri olduğunu bilirim. Benim de kötü olmayan bir zekam var, iyi sayılabilecek bir hafızam var. Her söylediğimi, ağızdan çıkan her cümleyi kontrol ederek aktarabiliyorum. Ancak şöyle bir dezavantajlı durum söz konusu; dersleri İngilizce anlatmak zorundayız. Yani anadili Türkçe olan bir toplulukta, iletişimi bir yabancı dille kurmanın, karşımdakilerin anlaşılabilirliği için doğru kelimeyi bulmanın zorluğu var. Bir taraftan zor bir disiplin eğitimi veriyorsunuz, hem de bunu yabancı bir dille aktarıyorsunuz.

MÜDEK En Önemli Gelişme

Elektrik Mühendisliği: 1997 yılında Hürriyet Gazetesi'nin oluşturduğu, sizin de aralarında bulunduğunuz sekiz kişilik seçici kurul, 'Öğrenciyeye ayakları üzerinde durmasını öğreten...' Türkiye'nin en iyi on üniversitesini belirlemiştir. Özellikle mühendislik eğitimi açısından bakıldığında şimdiki durum nedir?

Prof. Üçtuğ: Üniversitelerin düzeyinde sürekli bir gelişme var. Sıralama belki çok fazla değişmemiştir. Yine belli yerler var, iyi tıp okulları var, iyi hukuk okulları var vb. Bu açıdan belli üniversiteler niteliklerini çok fazla kaybetmediler.

2000'lerin başında, içinde TMMOB'nin de bulunduğu bir oluşumda Türkiye'de Mühendislik Dekanları Konseyi'ni (MDK) kurdum. MDK, Türkiye'deki ilk akreditas-

yon kuruluşunu oluşturdu. MÜDEK adını verdiğimiz, mühendislik akreditasyon kuruluşunu kurdu. MÜDEK'i ben kurdum, isim babası da benim. Mühendislik ve Teknoloji Programları Akreditasyon Kurulu'nun (ABET-Accreditation Board for Programs in Engineering and Technology) dokümanlarını Türkçe'ye çevirip MÜDEK'in ilk yapılanmasını sağladım. MÜDEK, artık bir dernek statüsüne kavuşarak resmi bir hal aldı ve YÖK tarafından tanınır hale geldi. Daha da ötesi AB'nin Avrupa İstihdam Servisi ve Avrupa Enformasyon Merkezi (EUR-ACE) adına Türkiye'de akreditasyonu verme yetkisi aldı. Bir sonraki aşamada umarım ABET gibi, aynı yetkiyi almak ve Türkiye'de Amerika'nın tanıdığı akreditasyonu vermek söz konusu olacak. Bu bence mühendislikteki en önemli gelişmedir. MÜDEK'in kuruluş sürecinde Türkiye'deki bütün mühendislik dekanlarını bir araya getirdim. O tarihe kadar, 2000'e kadar ODTÜ, Boğaziçi ve Bilkent ABET'den geçmiş, İTÜ ise geçmek üzere başvuruda bulunmuştu. Açıkçası o zaman, bunların dışında kalan Türkiye'nin diğer üniversitelerinden, "Siz kendinizi Amerikalılara, ABET'e değerlendirtiyorsunuz, sonra da Türkiye'nin gelişmiş üniversiteleri olarak bizleri mi değerlendireceksiniz" diye bir itirazla karşılaşmaktan çok endişe ediyordum. Ama tam tersine inanılmaz bir pozitif yaklaşım oldu. Anadolu'nun her köşesinden gelen dekanların hepsi, bu işe müthiş sarıldılar. Zaten o nedenle MDK yoluna devam etti ve MÜDEK kuruldu.

Mühendislik Eğitiminde Kalite Yükseldi

Daha sonra MÜDEK'i veya MDK'yı tanıtmak için çeşitli vesilelerle pek çok mühendislik fakültesi beni davet etti. O çok eleştirdiğimiz, "Bir kapı bir duvar ile üniversite açılıyor" diye yakındığımız Anadolu üniversitelerinin bir şeyler yapmak için, kaliteyi arttırmak için, daha iyi eğitim vermek için çok ciddi çabalar içerisinde olduğunu gördüm. Bu çabalar sonucu MÜDEK'e her yıl değerlendirmeden geçmek için 50-60 program başvuruya başlamıştı. Bu akreditasyon işlemi çok zordu. Yani buradan geçecek kurul, kuruluş, fakülte, program, insanların belki 1-1.5 sene hazırlanmaları gerekiyordu. Yoğun çaba gerektirmesine karşın insanlar kendi kalitelerini yükseltmek, daha iyisini verebilmek için bunu istekle yapıyorlardı. Bu yüzden, ben Türkiye'de son yıllarda gerçekten mühendislik eğitimi kalitesinde yükselme olduğunu düşünüyorum. Türkiye'de mühendislik eğitimi konusunda, Amerika'nın en tepe okullarıyla yarışan okullarımız da var; ODTÜ'deki, Bilkent'deki lisans eğitiminin Amerika'da verilen eğitimden farklı olduğunu düşünmüyorum. Hatta Türkiye'nin bütün üniversitelerindeki lisans eğitiminin Amerika'daki üniversitelerle karşılaştırılabilir, onların ortalamasıyla karşılaştırılabilir olduğunu, belki de Avrupa'dakilerden de iyi olduğuna inanıyorum.

Kurucusu olduğum MÜDEK'te şu anda görevli değilim, beni dışarı attılar! Çünkü

benim hazırladığım MÜDEK Yönetmeliği'nin gereği idi bu uygulama. Bir üniversite yönetiminde görevliyseniz MÜDEK'te yer alamıyorsunuz, almamalısınız; çünkü çıkar çelişkisi var. Yani ben hem MÜDEK'in içindeyim varsayalım hem de Bahçeşehir Üniversitesi MÜDEK'e başvurdu programlarını değerlendirmek için. Çıkar çatışması yaratmamanın en doğru yolu buydu.

Mühendis Açığını Kapatmak İçin Türkiye'ye Yönelecekler

**Elektrik Mühendisliği:
"2010'dan itibaren
mühendislikte okuyan
öğrencimizin aldığı
diplomanın işveç'te
mühendislik okuyan
öğrencinin diplomasından
farksız hale geleceği ve
istihdam endişesinin ortadan
kalkacağı, çünkü Avrupa'da
çok ciddi eleman açığı söz
konusu olduğu" şeklinde bir
demeciniz var. Bu konuyu
biraz açar mısınız?**

Prof. Üçtuğ: 2010 yılı, Avrupa'daki yüksek öğrenimi yeknesak hale getirmeyi amaçlayan Bologna sürecinin tamamlanacağı tarih. Avrupa'da, AB'nin en önemli unsurlarından biri de mobilite; yani kişilerin, öğrencilerin, çalışanların yer değiştirmesi. Bu durum şu anda sadece öğrenciler için geçerli. Özellikle AB programını oluşturabilmek için üniversite öğrencilerinin eğitimlerinin bir kısmını başka bir ülkede geçirmeleri için çok fazla teşvik var. Erasmus programları bunlardan biri. Tabii ki mezuniyetten sonra da serbest olduğu için Avrupa'nın herhangi bir ülkesinde çalışabilir. Ama buna karşın AB'nin yüksek öğrenim sisteminde inanılmaz farklılıklar var. Kimisi beş yıl, kimisi üç yıl; herhangi bir denetim yok. Bence çok arkaik, çok geri kalmış bir sistem bu. Amerika'yla karşılaştırdığı zaman vb. bütün bunların sağlanması için, az önce belirttiğim öğrenci değişimi ve iş gücü değişiminin sağlanabilmesi için üniversite yüksek öğreniminin tanınabilir olması lazım. Almanya'daki bir fabrika Portekiz'den gelen bir mühendisi işe almak için hakikaten kendi standartlarında bir eğitim alıp almadığını bilmesi lazım. Ortak standart söz konusu değil.

1999'da başlatılan Bologna sürecine Türkiye 2001 yılında dahil oldu. Sürece

sadece AB üyesi ülkeler değil, örneğin Türkiye gibi, bugün üye olan Polonya gibi ülkeler de katılabiliyordu. Bu ülkeler bir araya gelerek Avrupa'da yüksek öğretim birliği sağlamak için bir anlaşma imzaladılar. Her yıl yapılan toplantılarda 2010'a kadar bu sürecin gerçekleştirilmesine karar verildi. Avrupa'da tek tip bir yüksek öğretime geçilmesi planlandı. Biz de Türkiye olarak bununla ilgili yükümlülüklerimizi yerine getirmek zorundayız. Doğrusu bu yükümlülüklerimizi çok fazla yerine getirmediğimiz. Avrupa ne kadar adını koymadıysa da kendi yüksek öğretim sistemini düzeltmek için bir sürü şey yazdı, çizdi. Sonuçta, örnek aldıkları yer tabii ki Kuzey Amerika modeliydi. Ama Türkiye zaten ODTÜ'den itibaren kurduğu bütün üniversitelerde, hatta diğer üniversitelerde de yıllar içerisinde, Amerikan modelini uyguluyor. Ona uyumluyduk fakat her halükarda bütün Avrupa'da üniversitelerde alınan kredilerin, diplomaların tanınabilirliği kesinleşmiş olacak. Bizden mezun bir mühendis başka bir ülkeye gittiği zaman "Sen mühendis misin, dur bakalım" deme şansları olmayacak. İşe almak zorunda kalacaklar, çünkü Amerika'da da Avrupa'da da, mühendisliğe olan ilgi azalmış durumda. Avrupa'da mühendislik okulları öğrenci bulmakta çok zorlanıyorlar. Üstelik orada bir hukuk fakültesinden mezun olduğunuz zaman mühendis kadar, belki daha da fazla para kazanıyorsunuz. Avrupa'nın gelişmiş ülkelerinde özellikle çok fazla mühendis açığı var ve giderek artıyor. Mühendis açığını kapamak için Türkiye'ye yöneliyorlar. Daha da fazla yönelecekler.

Türkiye'de Mühendislik Gözde Meslek

Elektrik Mühendisliği: Türkiye'de öğrencilerin mühendislik eğitimine olan ilgileri nasıl?

Prof. Üçtuğ: Mühendislik tercihi hala bir numara. İşte ÖSS sonuçlarına bakın, ilk 1000'deki öğrencilerin çoğu mühendislik fakültesini tercih etmekte. Bir de tip fakültelerini isteyenler var. Ama ilk bine bakın, yüzde 80'i neredeyse elektrik mühendisliği, bilgisayar mühendisliğine yönelmiş. Türkiye'deki bu tablo, dünyadaki duruma göre çok değişik bir görünüm sunuyor. Bu daha ne kadar böyle sürecek, bilmiyorum.

Bu bir şekilde ÖSS'nin veya o sistemin neden olduğu bir durum. Yani "iyi öğrenci mühendisliğe gider" gibi bir hava yaratılmış görünüyor. İlk bine baktığınız zaman hakikaten de çok zeki bir grup var demek. Türkiye'nin yalnızca çok zeki mühendise ihtiyacı olduğunu düşünmüyorum. Çok zeki hukukçu, çok zeki iktisat bilimcisine de Türkiye'nin ihtiyacı var. Peki, mezun olunca ne yapıyor bu öğrenciler? Ya Türkiye'nin en iyi firmalarında iş bulabiliyorlar ya da dünyanın en iyi üniversitelerinde, araştırma merkezlerinde işler bulabiliyorlar. Başarılarıyla orantılı büyük paralar kazanmıyorlar tabii, ama kendilerini tatmin eden bir işi yapmış oluyorlar. O yüzden bu yönelim var. Ücret açısından baktığımızda hala diğer branşlara nazaran daha iyi. İngiltere'de iki yıllık meslek yüksek okulunu bitirip de tesisatçı olduğunuz zaman bir ev, bir araba alabilecek ve makul bir hayat sürebilecek kadar para kazanabiliyorsunuz. Türkiye'de iki yıllık meslek yüksek okulundan mezun olup, bunları elde etmeniz çok zor. O yüzden İngiltere'deki bir genç, "Ben dört sene okuyacağım, mühendislikle boğuşacağım sonunda yine, bir evim, bir arabam olacak. Tesisatçı olunca da bunlara sahip olabiliyorum" diyor. İşin bir de psikolojik boyutu var tabii. Bugün ailelerimiz hala çocuklarının doktor, avukat ve mühendis olmasını istiyor; bu ciddi bir faktör bence.

Mühendislikten Polisiye Romanlara

Elektrik Mühendisliği: Çalışmalarınızın yoğunluğu arasında iki polisiye roman yazmaya da fırsat buldunuz. Polisiye türünü seçmede mesleğinizin etkisi oldu mu?

Prof. Üçtuğ: İlk okuduğum roman türlerinden biriydi polisiye. İlkokulun 2-3. sınıflarındayken polisiye roman okumaya başlamıştım. Tabii polisiye romanların bizim mesleğimizle problem çözme konusunda bir benzerliği var. Okuyucu olarak da yazar olarak da polisyede problem çözüyorsunuz. Herhalde işin o problem çözme kısmı hoşuma gitti. Yazarın kurduğu entrikayı çözmeye çalıştım. Ama iyi bir yazarın romanını okuduğum zaman kitabın sonundaki çözüme hayran kalırdım. Hakikaten yazarın zekası beni etkiledi. Örneğin Agatha Christie, sizin dikkatinizi önce belli bir yöne çeker ama daha sonra tamamen ters bir yön-

de sonuca ulaştırır ve bunu son derece mantıklı bir şekilde yapar. Birbirinden 180 derece farklı çözümlerin ikisini birden aynı mantık içinde vermek hiç kolay değildir; bu yazarın zekasıyla ilgili bir şey. Roman yazmamdaki birinci neden, problem çözümlenmeye yakın ilgisi olan polisiye romanı sevmemdir.

Beni roman yazmaya iten ikinci neden ise, Türkçeyi hep sevmiş olmamdır.

Lise yıllarında Fransızca öğrendim. ODTÜ'de İngilizceyi geliştirdim, ama Türkçeye karşı çok meraklı oldum. Onu düzgün kullanmak için çaba harcarım. Yaş farkı olan bir anne ve babanın çocuğuyum. Her ikisi de okuma yazmayı eski Türkçeye göre öğrenmişlerdi. Bu yüzden evde çocukluğum boyunca çok zengin bir dil konuşuldu. Dolayısıyla kelime haznem sadece bugünküyle sınırlı değildi. Buna güvendim herhalde. Bir parça ifade yeteneğimin olduğunu düşündüm. Zekalarını çok takdir ettiğim yazarlarla boy ölçüşebilir, onlarınkine benzer bir takım kurgular oluşturabilir miyim acaba düşüncesiyle yola çıktım ve amatörce iki polisiye roman yazdım. Bu kitapların 2000 ve 2001 yıllarında "Şah ve Mat" ve "Çapraz Ateş" adlarıyla yayımlandı. Ancak çok fazla okuyucunun ilgisini çekmedi. Sanırım okuyucu beğenisinde farklılaşma yaşanıyor. Daha durağan yılların okuyucularıyla, bugünün baş döndürücü teknoloji çağında yaşayan okuyucuların beklentileri birbirinden farklı. İkinci kitabı yayımlayan yayınevinden, "Bugünün okuyucusuna hitap etmek için, içinde daha fazla kan, şiddet ve seks olan romanlar yazılması gerekiyor" şeklinde tavsiyeler geldi. Ancak bunlar benim yapacağım şeyler değildi. Agatha Christie döneminin, genç Victoria döneminin, Sherlock Holmes döneminin kurallarının günümüze uymadığı gibi bir düşünce çıktı ortaya. Artık ilgi görenler; ya müthiş vurdulu, kırdılı, her sayfasında birilerinin öldüğü, yaralandığı, ya da teknolojinin uç noktalarının kullanıldığı romanlar. Bunlarda suçlular, laboratuvar araştırmalarıyla ortaya çıkarılıyorlar. Halbuki ben, her zaman için -okuduklarımin etkisiyle olsa gerek- insan psikolojisinden, karakterinden ve düşüncelerinden yola çıkarak suçluları bulmayı tercih ediyordum.

Eskiden ne bilgisayara ne de İnternet vardı. İnsanlar bu yüzden, geçmişe göre günümüzde daha az kitap okuyorlar. Bu yüzden daha seçiciler. Hayatın hızına uygun kitapları tercih ediyorlar. ◀